EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 4.11.2019.
COM(2019) 562 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek īstenota Regula (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei, ietverot ziņojumu par to, kā tiek īstenotas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus, kas Komisijai piešķirtas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regulu (ES) Nr. 599/2014, ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek īstenota Regula (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei, ietverot ziņojumu par to, kā tiek īstenotas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus, kas Komisijai piešķirtas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regulu (ES) Nr. 599/2014, ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei

1. IEVADS

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 428/2009 (turpmāk tekstā "Regula") 23. panta 3. punktu Komisijai ir jāsniedz Eiropas Parlamentam gada ziņojums par divējāda lietojuma preču koordinācijas grupas (*DUCG*) darbībām, pārbaudēm un apspriedēm. Regulas (EK) Nr. 428/2009 25. panta 2. punktā ir arī noteikts, ka Komisijai reizi trijos gados ir jāiesniedz Padomei un Parlamentam "visaptverošs īstenošanas un ietekmes novērtējuma ziņojums". Regulas 25. panta 3. punktā ir noteikts, ka atsevišķās ziņojuma sadaļās aplūko divējāda lietojuma preču koordinācijas grupas (*DUCG*) darbības, drošas un kodētas sistēmas ieviešanu, kas paredzēta informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm un Komisiju, kā arī 15. panta 1. un 2. punkta īstenošanu attiecībā uz kontroles sarakstu atjauninājumiem un 24. panta īstenošanu attiecībā uz valstu sankcijām Regulas pārkāpumu gadījumā. Ņemot vērā minēto, Komisija 2013. gadā sāka publicēt gada ziņojumus par eksporta kontroli un savā 2014. gada paziņojumā "Eksporta kontroles politikas pārskatīšana"[1] atzina, ka ziņojumu publicēšana un tādas informācijas par kontroli publicēšana, kura nav sensitīva, ir izšķirīgs solis pārredzamības sekmēšanai un dalībnieku atbilstības un viņu spējas īstenot kontroles uzlabošanai.

Turklāt, lai nodrošinātu kopējā divējāda lietojuma preču saraksta regulāru un savlaicīgu atjaunināšanu saskaņā ar dalībvalstu pienākumiem un saistībām starptautiskajos eksporta kontroles režīmos, ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regulu (ES) Nr. 599/2014[2], ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei, Komisijai tika deleģētas pilnvaras saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 290. pantu pieņemt tiesību aktus attiecībā uz Regulas (EK) Nr. 428/2009 I pielikuma grozīšanu atbilstīgi minētās regulas 15. pantam. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai tika piešķirtas uz piecu gadu laikposmu, un 23.a pantā ir noteikts, ka "Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu, vēlākais, deviņus mēnešus pirms piecu gadu laikposma beigām".

Šajā ziņojumā, kuru Komisija sagatavoja, izmantojot dalībvalstu ieguldījumu[3] *DUCG* ietvaros, ir sniegta informācija par Regulas īstenošanu 2018. gadā un ir ietverti apkopoti eksporta kontroles dati par 2017. gadu.

[1] COM (2014)244 *final*, 24.4.2014.
[2] OV L 173, 12.6.2014., 79. lpp.
[3] Dažu dalībvalstu kompetentās iestādes arī publiski ziņo par divējāda lietojuma preču tirdzniecību.

2. POLITIKAS UN TIESISKĀ REGULĒJUMA ATTĪSTĪBA

2.1. Eksporta kontroles politikas pārskatīšana

Likumdošanas process ES eksporta kontroles modernizācijai, kas tika sākts 2016. gadā, Eiropas Parlamentam un Padomei izskatot Komisijas priekšlikumu[4], 2018. gadā tika turpināts, 2018. gada 17. janvārī pieņemot Eiropas Parlamenta ziņojumu un nostāju. Parlamenta nostājā ir ietverts 101 grozījums, kas liecina par Parlamenta plašo atbalstu saskaņotākai un efektīvākai kontrolei, tādējādi ES eksporta kontroles sistēmu pielāgojot jauniem ar kiberuzraudzības tehnoloģijām saistītiem draudiem un ņemot vērā cilvēktiesības atbilstīgi vispārējam uzstādījumam par atbildīgāku, uz vērtībām balstītu tirdzniecību un principu "Eiropa, kas aizsargā". Savukārt Padome 2018. gadā turpināja minētā priekšlikuma izskatīšanu.

Komisija 2018. gadā organizēja vairākas mērķtiecīgas apspriešanās un informēja nozīmīgākās ieinteresētās personas, kas pārstāvēja nozari un pilsonisko sabiedrību. Konkrēti, 2018. gada 13. decembrī kopā ar Austriju kā ES Padomes prezidentvalsti tika rīkots Eksporta kontroles forums, lai apmainītos viedokļiem ar ieinteresētajām personām, kas pārstāvēja nozari un pilsonisko sabiedrību[5].

2.2. Grozījumi Regulā (EK) Nr. 428/2009

Saskaņā ar Regulas 25. panta 3. punkta c) un d) apakšpunktu Komisijai ir jāziņo par 15. panta 1. un 2. punkta īstenošanu attiecībā uz Regulas I un IV pielikuma atjaunināšanu. Pārskata periodā Regulas I pielikums tika grozīts vienu reizi. Ar Komisijas 2018. gada 10. oktobra Deleģēto regulu (ES) 2018/1922[6] tika atjaunināts I pielikumā ietvertais ES kontroles saraksts un iestrādāti vairāk nekā 200 grozījumi, par kuriem bija panākta vienošanās saistībā ar daudzpusējiem eksporta kontroles režīmiem 2017. gadā (tie pārsvarā bija grozījumi, par kuriem bija panākta vienošanās 2017. gada plenārsēdē par Vasenāras vienošanos, un daudzi no tiem bija redakcionāli). Atbilstoši I pielikuma grozījumiem tika atjaunināts arī Regulas II un IV pielikums.

No vienas puses, 2018. gada ES kontroles sarakstā tika ieviesta jauna kontrole attiecībā uz elektrooptiskajiem modulatoriem (3A001i), pusvadītāju ražošanas substrātu sagataves maskām (3B001j) un fokālās plaknes bloku (*FPA*) nolasīšanas integrālshēmām (*ROIC*) (6A002f). No otras puses, no saraksta ir izslēgta kontrole attiecībā uz robotiem ar trīsdimensiju attēlu apstrādi (2B007a), ciparvadības blokiem paredzēto tehnoloģiju (2E003b) un instrukciju ģeneratoru apstrādes instrumentiem (2E003d), un tajā ir ieviestas jaunas kontroles nepiemērošanas pozīcijas attiecībā uz ielaušanās programmatūras jauninājumiem (4D004), tehnoloģiju, kas paredzēta "neaizsargātības atklāšanai" un reaģēšanai uz "kiberuzbrukumu" (4E001), kā arī ātrfilmēšanas kinokamerām un mehāniskajām kamerām (6A003a). 2018. gada ES kontroles sarakstā ir arī ietvertas izmaiņas kontrolē attiecībā uz mērīšanas un pārbaudes iekārtām (2B006), kuģu gāzturbīnām (9A002) un aprīkojumu kosmosa kuģu vadībai no zemes (9A004), kā arī attiecībā uz plūsmas formēšanas mašīnām (2B109), lai ietvertu raķešu ražošanu, satelītnavigācijas sistēmām (7A105), lai ietvertu reģionālas, kā arī globālas sistēmas, un turboreaktīvajiem dzinējiem / turboventilatordzinējiem (9A101).

[4] Komisijas priekšlikums regulai, COM(2016) 616, ir pieejams vietnē http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1476175365847&uri=CELEX:52016PC0616.
[5] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/december/tradoc_157562.pdf.
[6] OV L 319, 14.12.2018., 1. lpp.

Tika publicēts piezīmju dokuments par izmaiņām ("*Comprehensive Change Note*"), kas kalpoja kā norādes, sniedzot pārskatu par visām tehniskajām izmaiņām, kas veiktas 2018. gada ES divējāda lietojuma preču kontroles sarakstā[7]. Atjauninātais un konsolidētais ES kontroles saraksts stājās spēkā 2018. gada 15. decembrī, tādējādi ļaujot ES pildīt savas starptautiskās saistības attiecībā uz eksporta kontroli un palīdzot ES eksportētājiem gadījumos, kad kontroles parametri bija elastīgāki.

Komisija 2018. gada 19. decembrī arī pieņēma priekšlikumu[8] grozīt Regulu pasākumu kopuma ietvaros atbilstīgi "bezlīguma situācijas plānam" attiecībā uz konkrētām nozarēm, ņemot vērā gaidāmo Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ar minēto priekšlikumu Apvienotā Karaliste tiek iekļauta galamērķu sarakstā atļaujā Nr. EU001, lai izvairītos no nesamērīgiem tirdzniecības traucējumiem un pārmērīga administratīvā sloga radīšanas ES divējāda lietojuma preču eksportam uz Apvienoto Karalisti, vienlaikus saglabājot starptautisko un ES drošību.

2.3. Valstu īstenošanas pasākumi

Regula ir saistoša kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs, taču tajā arī ir paredzēts, ka dalībvalstis veic noteiktus pasākumus, lai īstenotu konkrētus noteikumus, un ka informācija par minētajiem pasākumiem būtu jāpublicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Informatīvajā paziņojumā, kas datēts ar 2016. gada 20. augustu[9], ir sniegts pārskats par dalībvalstu īstenotajiem pasākumiem, *inter alia* par starpniecības un tranzīta kontroles paplašināšanu, kontroles paplašināšanu, ietverot sarakstā neuzskaitītas preces sabiedrības drošības un cilvēktiesību apsvērumu dēļ, valsts vispārēju eksporta atļauju ieviešanu, kontroles piemērošanu pārvadājumiem ES attiecībā uz sarakstā neuzskaitītām precēm, kā arī informāciju par kompetentajām iestādēm. Turklāt dalībvalstis 2018. gadā ziņoja par jauniem pasākumiem, proti, Itālija pieņēma 2017. gada 15. decembra Likumdošanas dekrētu Nr. 221, ar ko atjaunina valsts tiesību normas atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 428/2009, savukārt Luksemburga 2018. gada 27. jūnijā pieņēma likumu par eksporta kontroli. Jāatzīmē arī, ka Nīderlande 2018. gada 23. oktobrī pieņēma norādījumus par mākoņdatu eksportu.

Regulas 24. pantā ir noteikts: "Katra dalībvalsts veic atbilstīgus pasākumus visu šīs regulas noteikumu pilnīgas izpildes nodrošināšanai. Konkrēti, tās nosaka sankcijas par šīs regulas, kā arī tās izpildes nodrošināšanai pieņemto noteikumu pārkāpumiem. Šīm sankcijām jābūt iedarbīgām, samērīgām un atturošām." Saskaņā ar Regulas 25. panta 3. punkta e) apakšpunktu Komisijas ziņojumā ietver īpašu iedaļu par "pasākumiem, ko dalībvalstis veikušas saskaņā ar 24. pantu un kas paziņoti Komisijai saskaņā ar šā panta 1. punktu". Šā ziņojuma pielikumā ir ietverts šādu Komisijai paziņoto pasākumu saraksts.

3. DIVĒJĀDA LIETOJUMA PREČU KOORDINĀCIJAS GRUPAS DARBĪBAS

Saskaņā ar Regulas 23. panta 3. punktu Komisija sniedz Eiropas Parlamentam gada ziņojumu par darbībām, pārbaudēm un apspriedēm, kuras veikusi divējāda lietojuma preču

[7] Kopsavilkuma dokuments pieejams vietnē http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/december/tradoc_157585.pdf.

[8] OV L 85 I, 27.3.2019., 20. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/496 tika pieņemta 2019. gada 25. martā (OV L 85 I, 27.3.2019.).

[9] OV C 304, 20.8.2016., 3. lpp.

koordinācijas grupa (*DUCG*), kas apvieno ekspertus no Komisijas un dalībvalstīm, lai izskatītu jebkādus jautājumus, kuri attiecas uz eksporta kontroles piemērošanu, nolūkā praktiski uzlabot to konsekvenci un efektivitāti visā ES. Turklāt 25. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir piebilde, ka atsevišķās ziņojuma sadaļās aplūko "divējāda lietojuma preču koordinācijas grupu un tās darbības".

Pārskata periodā *DUCG* rīkoja septiņas sanāksmes, tādējādi nodrošinot forumu vairāku aktuālu jautājumu apspriešanai attiecībā uz Regulas īstenošanu. *DUCG* eksperti arī piedalījās tehniskā seminārā, lai sagatavotos saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības.

3.1. Apspriedes par īstenošanas jautājumiem — vispārēja informācijas apmaiņa

DUCG veica ***vispārēju informācijas apmaiņu par eksporta kontroles jautājumiem***, arī lai atbalstītu ES eksporta kontroles modernizāciju. *DUCG* pārskatīja *galalietojuma ("visaptverošās") kontroles īstenošanu*, lai apzinātu valstu pieejas "kopīgās iezīmes", un veica apsekojumu par *valstu praksi attiecībā uz licenču derīgumu*, kurā apstiprinājās, ka šajā ziņā ir vērojamas atšķirīgas valstu prakses.

DUCG apsprieda nostājas dokumentu, kuru bija iesniegusi Eiropas Pētniecības universitāšu līga (*LERU*, kurā apvienojušās 23 Eiropas vadošās universitātes ar augstu pētniecības intensitāti, https://tinyurl.com/LERU-Dual-Use) un kurā ir izklāstītas akadēmiskā sektora galvenās bažas saistībā ar Regulas īstenošanu, un apsprieda iespējas izstrādāt norādījumus divējāda lietojuma pētniecības kontroles konsekventas un efektīvas piemērošanas atbalstam.

DUCG apmainījās ar informāciju par ***valstu īstenošanas pasākumiem*** un sāka sagatavošanās darbus, lai atjauninātu attiecīgo informatīvo paziņojumu, ņemot vērā Itālijas un Luksemburgas paziņojumus par valsts pasākumiem.

DUCG pārskatīja metodiku un pieeju datu apmaiņai un organizēja ***licencēšanas datu vākšanu*** 2017. gada datiem, lai veicinātu informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un sekmētu publisku pārredzamību attiecībā uz ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroli (apkopoti ES dati par 2017. gadu tika izmantoti, lai sagatavotu šo gada ziņojumu par eksporta kontroli).

Apsverot diskusiju par kiberuzraudzības preču kontroli, *DUCG* 2017. gadā organizēja ***informācijas apmaiņu par kontroles piemērošanu kiberuzraudzības tehnoloģijām***. Dati liecina, ka licenču skaits palielinās, tomēr tas ir ierobežots (285 licences 2017. gadā). Tajā pašā laikposmā saistībā ar kiberuzraudzības precēm tika izdoti 34 atteikumi[10].

[10] 2017. gadā 20 atteikumi tika izdoti saistībā ar mobilo telesakaru pārtveršanas vai traucēšanas ierīcēm, viens atteikums bija saistīts ar interneta protokola (IP) tīkla sakaru uzraudzības sistēmām un 13 atteikumi bija saistīti ar ielaušanās programmatūru.

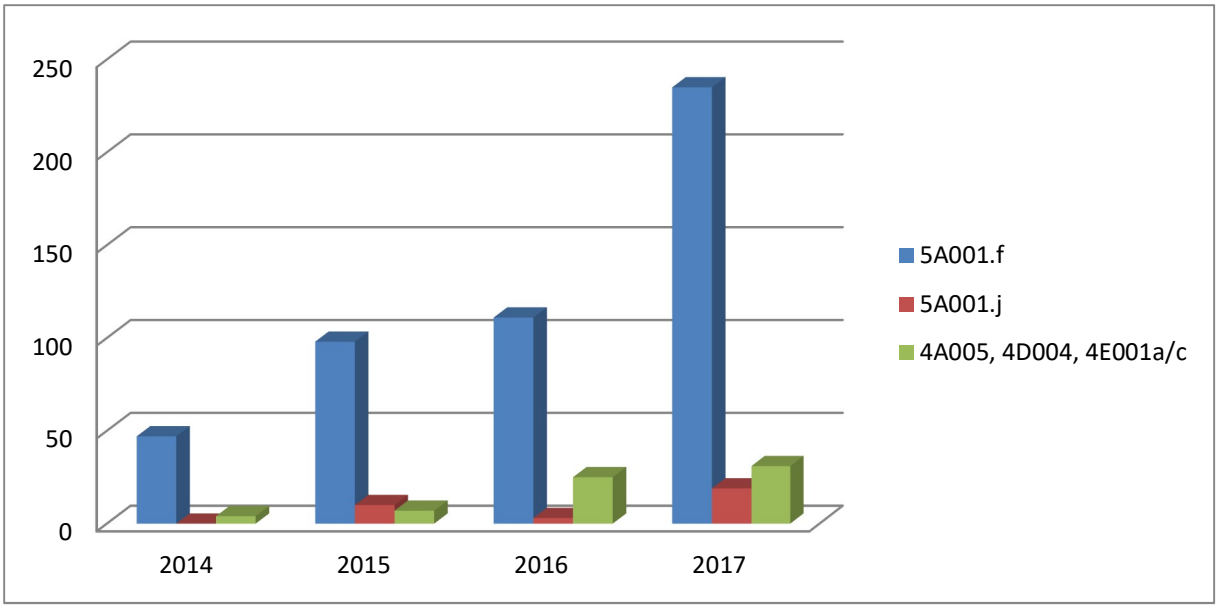

DUCG pārraudzīja Uzraudzības tehnoloģiju ekspertu grupas ("*STEG*") darbības. 2018. gadā notika viena *STEG* sanāksme, un *STEG* uzraudzīja attiecīgo tehnoloģiju un politikas attīstību, pārskatīja licencēšanas un atteikumu tendences, nodrošināja speciālas zināšanas, atbalstot likumdošanas procesu ES eksporta kontroles modernizācijai un saistībā ar tehniskām diskusijām Vasenāras daudzpusējā eksporta kontroles režīma ietvaros.

3.2. Tehniska informācijas apmaiņa — īstenošanas jautājumi

- ***Atbalsts, kas sniegts, sagatavojot ES kontroles saraksta atjauninājumus***

Komisija apspriedās ar *DUCG*, un grupa atbalstīja Komisijas deleģētās regulas sagatavošanu, lai atjauninātu ES kontroles sarakstu Regulas (EK) Nr. 428/2009 I pielikumā. Valstu eksperti un Eiropas Parlamenta novērotāji piedalījās īpašā *DUCG* sesijā, kas notika 2018. gada 17. maijā, un savās prezentācijās norādīja vissvarīgākās izmaiņas kontroles sarakstā. Komisijas Deleģētā regula (ES) 2018/1922 tika pieņemta 2018. gada 10. oktobrī un publicēta 2018. gada 14. decembrī[11].

- ***Tehniska informācijas apmaiņa par konkrētiem īstenošanas jautājumiem***

Zviedrijas vadīta virtuāla darba grupa kodolkontroles jautājumos veica *kontroles parametru tehnisku novērtējumu par konkrētām kodolprecēm*, un *DUCG* apstiprināja tās ieteikumu iekļaut Piezīmi par kodolprogrammatūru 2018. gada ES divējāda lietojuma preču sarakstā. *DUCG* arī atbalstīja apspriežu turpināšanu par īpašiem kontroles parametriem, piemēram, attiecībā uz 0A001 (kodolreaktori) un 0B001 (ietaises, kas paredzētas dabīgā urāna, vājinātā urāna vai speciālo skaldmateriālu izotopu atdalīšanai utt.), tādējādi cenšoties saskaņot šīs kontroles interpretāciju.

DUCG arī apstiprināja tehnisko ekspertu grupas izveidi attiecībā uz ķīmisko ieroču prekursoru sāļu kontroli un atbalstīja ES nostājas tehnisko sagatavošanu par šo jautājumu attiecīgā daudzpusējā eksporta kontroles režīma ietvaros.

[11] OV L 319, 14.12.2018., 1. lpp.

DUCG 2018. gada 12. oktobrī rīkoja licencēšanas un muitas ekspertu kopīgu sanāksmi, lai veiktu dažu ar muitu saistītu noteikumu tehnisko izvērtēšanu, piemēram, attiecībā uz eksportētāja definīciju, saņēmēja un galalietotāja datiem, kas norādīti eksporta un muitas deklarācijās saistībā ar divējāda lietojuma preču eksportu, un atbilstības tabulas nozīmi divējāda lietojuma preču riska atlasē, ko veic muitas dienesti.

3.3. ES pamatnostādnes par divējāda lietojuma preču eksporta kontroli

DUCG izveidoja tehnisko ekspertu grupu (*TEG*) pamatnostādņu izstrādei par iekšējās atbilstības programmām (*ICP*). *TEG-ICP* rīkoja četras sanāksmes — 29. janvārī, 1. martā, 7. maijā un 30. novembrī — un īstenoja sabiedriskas apspriešanas posmu par *ICP* pamatnostādņu projektu — no 2018. gada septembra līdz novembrim. Tika saņemtas kopumā 169 atbildes no nozares apvienībām un eksportētājiem 23 ES dalībvalstīs. *TEG* eksperti izvērtēja no nozares saņemtās piezīmes, un Eksporta kontroles forumā 2018. gada 13. decembrī ieinteresētās personas tika iepazīstinātas ar pamatnostādņu projektu. Paredzams, ka pamatnostādnes tiks pieņemtas 2019. gada gaitā.

3.4. Elektroniska informācijas apmaiņa starp kompetentajām iestādēm

Saskaņā ar Regulas 25. panta 3. punkta b) apakšpunktu Komisijai ir jāziņo par "19. panta 4. punkta īstenošanu" un par "līmeni, kas sasniegts tādas drošas un kodētas sistēmas ieviešanā, kas paredzēta informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm un Komisiju". Komisija ar *DUCG* atbalstu turpināja izstrādāt divējāda lietojuma preču elektronisko sistēmu (*DUeS*) — drošu un šifrētu elektronisko sistēmu, ko uztur Komisija, — lai nodrošinātu efektīvāku informācijas apmaiņu starp eksporta kontroles iestādēm un Komisiju. *DUCG* 2018. gada gaitā vienojās par īpašiem *DUeS* uzlabojumiem un izstrādāja funkcijas, kas atbalsta *paziņojumus par atteikumiem atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 428/2009 13. panta 5. punktam* un *divpusējas apspriedes starp kompetentajām iestādēm atbilstīgi minētās regulas 11. pantam un 13. panta 5. punktam*. Tika veikti citi nelieli *DUeS* atjauninājumi, piemēram, 2018. gada decembrī *DUeS* ietvertais preču saraksts tika atjaunināts, lai atspoguļotu *ES kontroles saraksta atjaunināšanu 2018. gadā* atbilstīgi Komisijas Deleģētajai regulai (ES) 2018/1922.

DUCG arī turpināja ar speciālas tehnisko ekspertu grupas starpniecību atbalstīt tādas "elektroniskās licencēšanas platformas" izstrādi, kuru brīvprātīgi varētu izmantot kompetentās iestādes. Pēc 2017. gadā veiktās priekšizpētes notika divas *TEG* sanāksmes par elektroniskās licencēšanas jautājumiem — 2018. gada 14. martā un 13. septembrī —, un *TEG* pastāvīgi atbalstīja "elektroniskās licencēšanas izmēģinājuma projektu". 2018. gada beigās *Front Office* prototips bija gatavs, lai to izmēģinātu kompetentās iestādes, savukārt *Back Office* prototips bija izstrādes posmā. Izmēģinājuma projektam pievienojās Itālija, Latvija, Rumānija un Grieķija. Ieinteresētās personas tika iepazīstinātas ar šo projektu Eksporta kontroles forumā 2018. gada 13. decembrī. 2018. gada beigās elektroniskās licencēšanas sistēmas bija ieviestas 13 dalībvalstīs.

3.5. Divējāda lietojuma preču ES ekspertu grupa

Divējāda lietojuma preču ES ekspertu grupa, ko vada Komisijas Kopīgais pētniecības centrs (*JRC*), un dažu dalībvalstu nodrošinātie eksperti 2018. gadā turpināja atbalstīt kompetentās iestādes, kas lūdza konsultācijas konkrētu licencēšanas gadījumu izvērtēšanas atbalstam.

Kopā pārskata periodā tika sniegtas 10 tehniskās konsultācijas par preču klasifikāciju sešām kompetentajām iestādēm.

3.6. Īstenošana un izpilde

DUCG darīja zināmu informāciju par kontroles īstenošanu un izpildi. Saskaņā ar pieejamajiem datiem 2018. gadā ES eksporta kontroles tīklā, kas apvieno dalībvalstu kompetento iestāžu un Komisijas darbiniekus, bija vairāk nekā 300 darbinieku. Attiecībā uz izpildi — 2017. gadā tika reģistrēti 120 eksporta kontroles noteikumu pārkāpumi, savukārt valstu tiesībaizsardzības iestādes piemēroja 130 administratīvos sodus un 2 krimināls odus.

3.7. Spēju veidošana

Komisijas *JRC* 2017. gadā turpināja vairākus tehniskos seminārus sadarbībā ar ASV Enerģētikas ministriju un 2017. gada 23. un 24. maijā Pasaules Muitas organizācijas galvenajā mītnē Briselē, Beļģijā, organizēja desmito semināru. Pasākumu apmeklēja licencēšanas amatpersonas un tehniskie speciālisti no kompetentajām iestādēm, kā arī eksportētāji, akadēmisko aprindu un pētniecības organizāciju pārstāvji. Tika apspriestas tādas tēmas kā problēmas saistībā ar visaptverošas kontroles īstenošanu un muitas kodu sasaistīšanu ar eksporta kontroles sarakstiem.

DUCG 2018. gadā palīdzēja Komisijas *JRC* organizēt E*S iekšējās spēju veidošanas semināru*, kas notika Isprā (Itālija) 2018. gada 6. un 7. martā, un *tehnisku semināru, kas tika organizēts kopīgi ar ASV Nacionālo kodoldrošības administrāciju* (*NNSA*), arī Isprā 2018. gada 18. un 19. septembrī.

Komisijas *JRC* nāca klajā ar "Eksporta kontroles rokasgrāmatu attiecībā uz ķīmiskajām vielām", kurā ir norādīti ķīmisko vielu atbilstības kodi (eksporta kontroles klasifikācijas numurs, muitas kods, *CAS* numurs un ķīmiskais nosaukums) atbilstīgi dažādiem ES tirdzniecības noteikumiem.

3.8. Pārredzamība un dialogs ar nozares un akadēmisko aprindu pārstāvjiem

DUCG atbalstīja Eksporta kontroles foruma organizēšanu Briselē 2018. gada 13. decembrī; šajā forumā ņēma dalību nozares apvienību, divējāda lietojuma preču uzņēmumu, akadēmisko aprindu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji, lai apspriestos par ES eksporta kontroles īstenošanu un likumdošanas procesu ES eksporta kontroles modernizācijai. 2018. gadā kopumā notika vairāk nekā 180 nozares informēšanas pasākumi, kurus organizēja vai kuros piedalījās Komisija un kompetentās iestādes.

DUCG arī sagatavoja dokumentus, lai palīdzētu eksportētājiem izpildīt noteikumus. Konkrētāk, piezīmju dokumentā par izmaiņām ("*Comprehensive Change Note*") informatīvā nolūkā ir apkopoti kontroles teksta grozījumi ES kontroles sarakstā, kas tika ieviesti saskaņā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2018/1922.

4. ES EKSPORTA KONTROLE — SVARĪGĀKIE DATI

Ir grūti iegūt uzticamu informāciju par divējāda lietojuma preču kopējo eksportu (tostarp par sarakstā neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm), jo nav atbilstīgi definētas ekonomikas nozares. Tomēr Komisija un dalībvalstis apkopo datus, kas ļauj aptuveni aplēst divējāda lietojuma preču eksporta apjomu, pamatojoties, no vienas puses, uz kompetento iestāžu savāktiem konkrētiem licencēšanas datiem un, no otras puses, uz statistiku par muitā uzrādītajām precēm, t. i., arī divējāda lietojuma precēm. Tālāk sniegtas aplēses par 2017. gada eksporta datiem. Būtu jāatzīmē, ka tālāk sniegtās aplēses neietver ar divējāda lietojuma preču tirdzniecību saistītus pakalpojumus un tehnoloģiju nemateriālu nodošanu.

4.1. ES divējāda lietojuma preču tirdzniecība — preces un galamērķi

2018. gadā Regulu galvenokārt piemēroja aptuveni 1846 tādu divējāda lietojuma "preču" eksportam, kas uzskaitītas I pielikumā ("ES kontroles saraksts") un iedalītas 10 kategorijās (1. attēls). Šīs divējāda lietojuma preces atbilst aptuveni 1000 muitas klasifikācijas precēm, kas ietver ķīmiskās vielas, metālus un nemetāla minerālu produktus, datorus, elektronikas un optiskos produktus, elektroaprīkojumu, iekārtas, transportlīdzekļus un transporta aprīkojumu utt., un parasti ietilpst šā lielā dažādo preču klāsta augsto tehnoloģiju daļā.

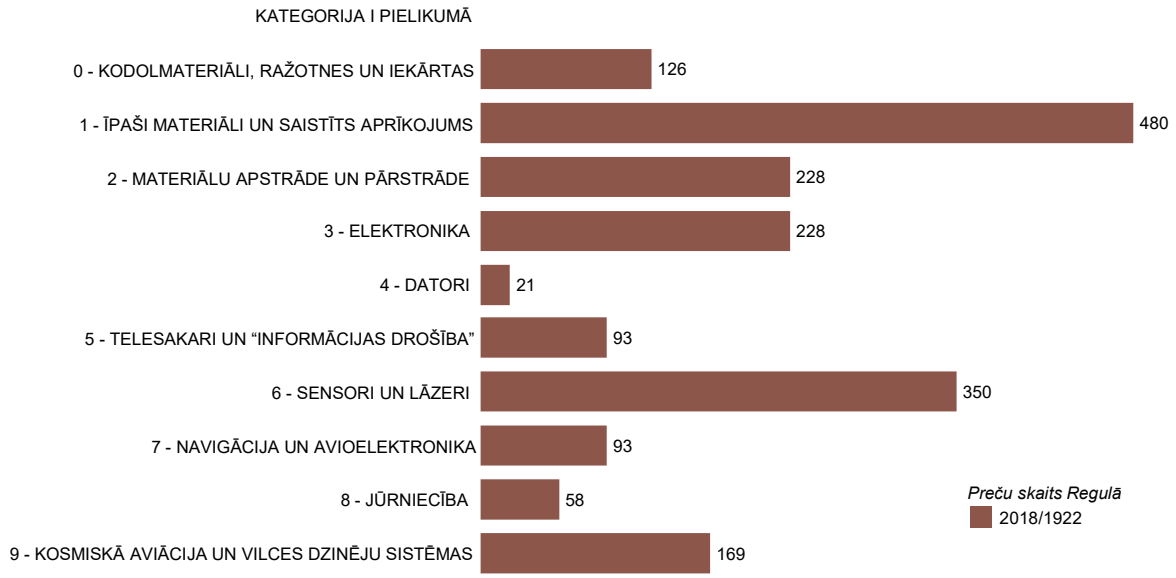

1. attēls. I pielikumā ietverto 10 kategorijās iedalīto divējāda lietojuma preču skaits pēc Regulas (ES) 2018/1922 pieņemšanas

Statistikas aplēses par divējāda lietojuma preču tirdzniecības relatīvo nozīmi liecina, ka divējāda lietojuma preču eksports ir aptuveni 2,3 % no ES kopējā eksporta apjoma (ES un ārpus tās) muitas klasifikācijas preču plašā "divējāda lietojuma preču eksporta jomā"[12] (2. attēls).

[12] Statistikas metodikā, ko izstrādājis Komisijas Kopīgais pētniecības centrs (*JRC*), izmanto *TAXUD* ĢD izveidoto atbilstības tabulu starp divējāda lietojuma preču klasifikācijas numuriem un muitas kodiem, un *Eurostat COMEXT* datiem, kā arī licencēšanas datiem. Ar jēdzienu "divējāda lietojuma preču eksporta joma" apzīmē lielu dažādu preču klāstu, kas ietver divējāda lietojuma preces. Divējāda lietojuma preču tirdzniecība notiek šā preču klāsta *ietvaros*, bet neaptver visu šo klāstu, jo ne visām precēm *divējāda lietojuma preču eksporta jomā* patiesi ir divējāds lietojums.

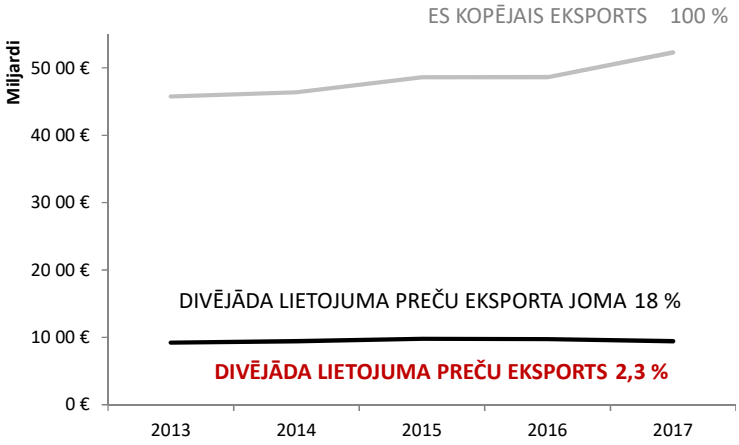

2. attēls. Statistikas aplēses par divējāda lietojuma preču eksportu ES un ārpus tās

Statistikas aplēses arī atspoguļo eksporta galvenos galamērķus un liecina par to, ka liela daļa no divējāda lietojuma preču eksporta apjoma tiek virzīta uz valstīm, kas uzskaitītas saistībā ar Savienības vispārējo eksporta atļauju (*EUGEA*) izmantošanu. Galamērķa valstis atspoguļo attiecīgo preču ES eksporta tirgus struktūru, kā arī tirdzniecības sekmēšanu ar *EUGEA* (3. un 4. attēls)[13].

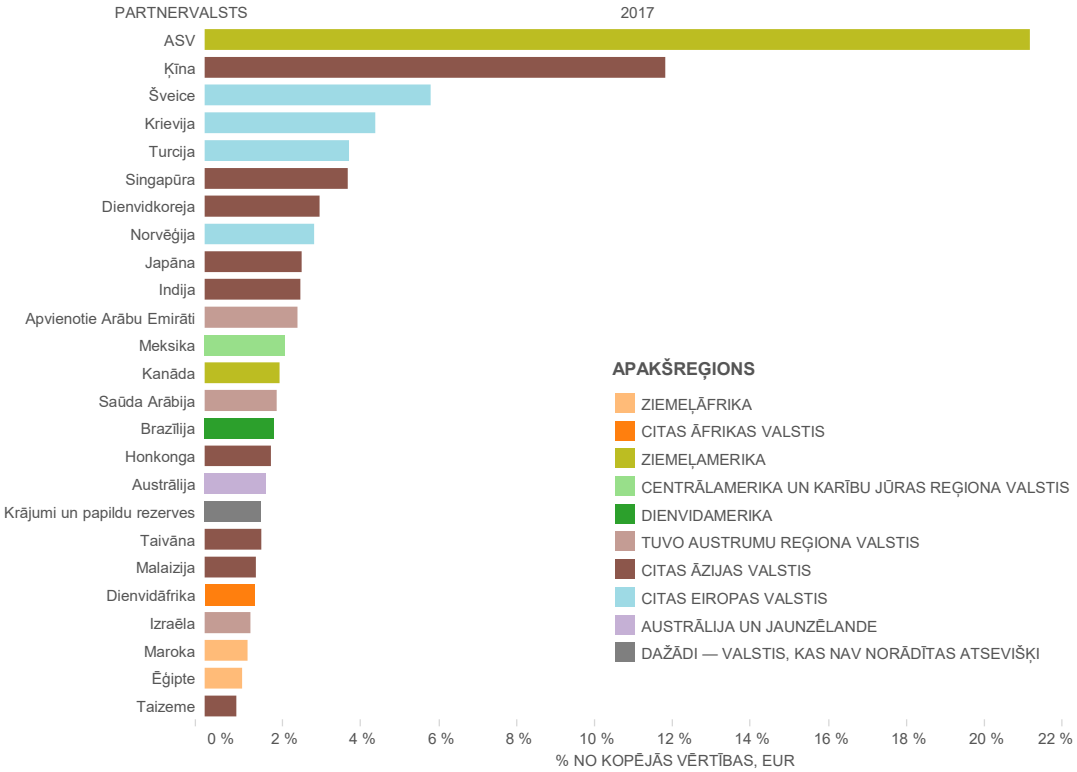

3. attēls. Aplēses par ES divējāda lietojuma preču eksportu — 25 galvenās eksporta galamērķa valstis un to apakšreģioni 2017. gadā

---

[13] "Krājumus un papildu rezerves" definē kā kuģu un lidaparātu provianta piegādi. "Dažādi — valstis nav papildus minētas" ietver valstis un teritorijas, kas nav norādītas saistībā ar tirdzniecību ar trešām valstīm (t. i., šos kodus parasti izmanto attiecībā uz precēm, kas piegādātas atkrastes iekārtām).

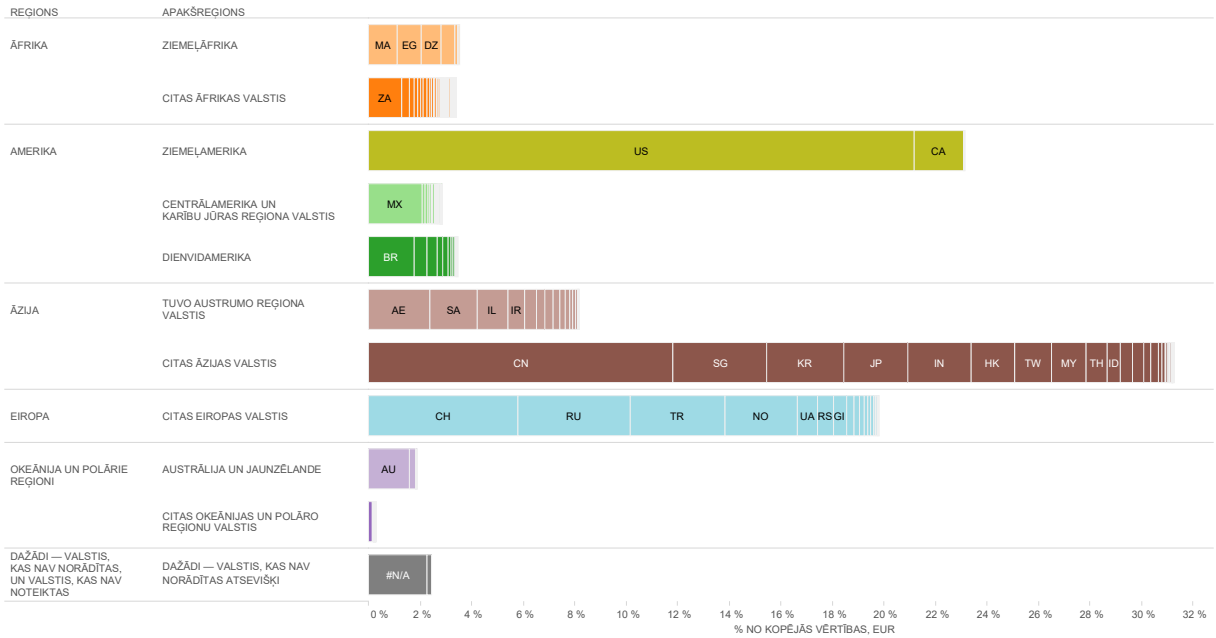

4. attēls. Aplēses par ES divējāda lietojuma preču eksportu — galamērķa valstis pasaules reģionu un apakšreģionu dalījumā 2017. gadā

4.2. ES divējāda lietojuma preču tirdzniecības kontrole — pieteikumi, licences un atteikumi

Ņemot vērā 19. panta 2. punktu, kurā noteikts, ka "dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai izveidotu tiešu sadarbību un informācijas apmaiņu starp kompetentajām iestādēm ar mērķi uzlabot Kopienas eksporta kontroles režīma efektivitāti", *DUCG* darīja zināmus licencēšanas datus un informāciju, lai uzlabotu izpratni par eksporta kontroli un tās ietekmi uz ekonomiku. Daži par pārskata periodu apkopotie dati ir izklāstīti tālāk, tomēr būtu jāatzīmē, ka ne visas dalībvalstis apkopo visus datus. Tādējādi tālāk sniegtā informācija atspoguļo aptuvenas aplēses par kopējo daudzumu un vērtību tikai dalībvalstu sniegto datu ietvaros.

Pieteikumu kopējā vērtība[14] sasniedza 50,2 miljardus EUR, un kontrolēto divējāda lietojuma preču eksports tādējādi veidoja 2,7 % no kopējā ES ārējā eksporta apjoma. Divējāda lietojuma preču atļautās tirdzniecības apjoms sasniedza 36,6 miljardus EUR, t. i., 2,0 % no kopējā ES ārējā eksporta, un lielākā daļa darījumu bija atļauti saskaņā ar atsevišķām licencēm (aptuveni 25 600 izdotu atsevišķu licenču 2017. gadā) un visaptverošām licencēm (pēc to vērtības). Tikai neliela daļa eksporta faktiski tika atteikta — 2017. gadā tika izdots apmēram 631 atteikums, kas ir aptuveni 1,5 % no kontrolēto divējāda lietojuma preču eksporta vērtības attiecīgajā gadā un 0,04 % no kopējā ES ārējā eksporta apjoma.

[14] Šis rādītājs ietver vērtības attiecībā uz pieteikumiem licences saņemšanai un paziņojumiem saskaņā ar vispārējām eksporta atļaujām.

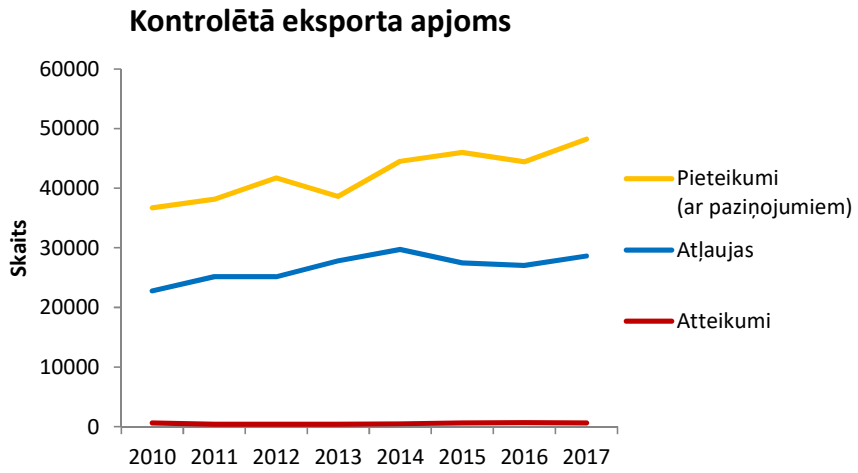

5. attēls. Atļauju un atteikumu apjoms (skaits) 2013.–2017. gadā[15]

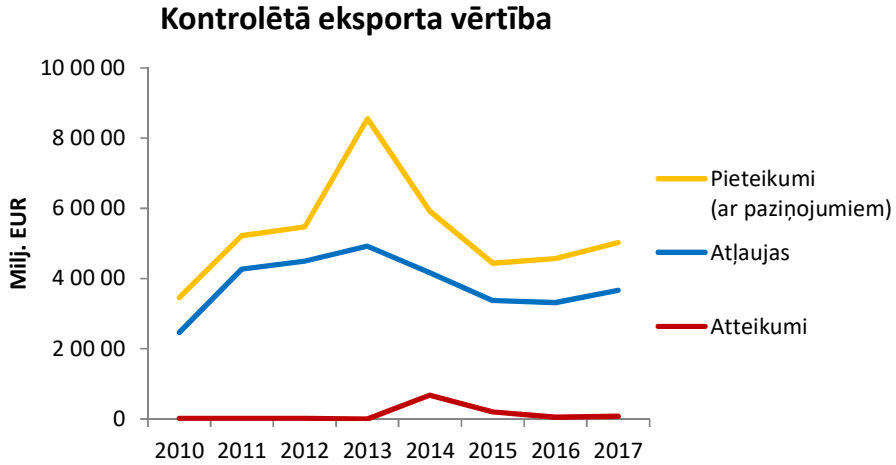

6. attēls. Atļauju un atteikumu vērtība 2013.–2017. gadā (milj. EUR)

[15] "Pieteikumu" dati, kas atspoguļoti 5. un 6. attēlā, ietver datus par visiem pieteikumiem licenču saņemšanai, tostarp paziņojumiem saskaņā ar vispārējām atļaujām, tādējādi sniedzot norādi par "kontrolēto eksportu", t. i., par tāda ES ārējā eksporta vērtību, uz kuru attiecas atļauju izsniegšanas process. Gadījumos, kad pieteikumu dati nav pieejami, diagrammās izmanto atļauju datus, lai aplēstu pieteikumu datus. "Atļauju" dati attiecas uz divējāda lietojuma preču eksportu, kas atļauts saskaņā ar atsevišķām un visaptverošām eksporta atļaujām. Būtu jāatzīmē, ka pieteikumu skaits ne vienmēr ir atļauju un atteikumu skaita summa, jo vairāki pieteikumi var tikt atsaukti un daži pieteikumi var būt tādi, kas netiek pabeigti tajā pašā gadā. "Atteikuma" dati attiecas uz atteiktā eksporta apjomu un vērtību.

7. attēls. Atļauju apjoms (skaits) katram licences veidam 2017. gadā

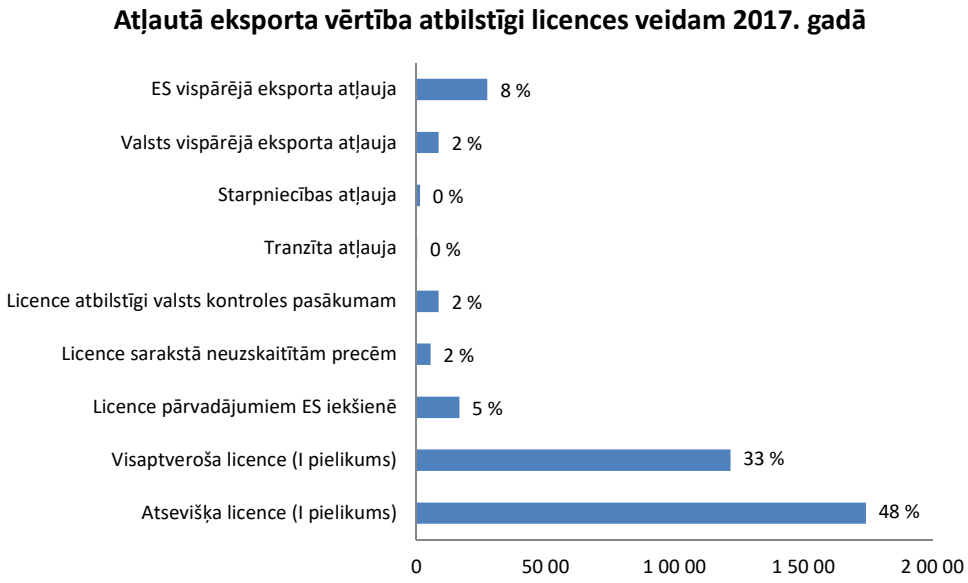

8. attēls. Katra veida atļauju vērtība (milj. EUR) 2017. gadā

5. Kompetences, kas deleģēta saskaņā ar Regulas 15. panta 3. punktu, īstenošana

Ar Regulu Komisijai ir piešķirtas pilnvaras īstenot dažus minētās regulas noteikumus. Konkrētāk, 15. panta 3. punktā ir noteikts: "Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 23.a pantu attiecībā uz I pielikumā iekļautā divējāda lietojuma preču saraksta atjaunināšanu. I pielikumu atjaunina saskaņā ar šā panta 1. punktu. Ja I pielikuma atjaunināšana attiecas uz divējāda lietojuma precēm, kuras uzskaitītas arī IIa līdz IIg vai IV pielikumā, attiecīgi groza minētos pielikumus." Turklāt 23.a panta 2. punktā ir noteikts, ka "Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu, vēlākais, deviņus mēnešus pirms

minētā piecu gadu laikposma beigām" un ka "pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu, vēlākais, trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām".

Pilnvaras pieņemt iepriekš uzskaitītos deleģētos aktus tika īstenotas regulāri un savlaicīgi, lai atjauninātu Regulas (EK) Nr. 428/2009 I pielikumā ietverto divējāda lietojuma preču sarakstu nolūkā nodrošināt tā pilnīgu atbilstību starptautiskajām saistībām drošības jomā, garantēt pārredzamību un saglabāt ES eksportētāju konkurētspēju. Atbilstīgi Regulai Komisija, veicot sagatavošanās darbus, arī rīkoja attiecīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī. Proti, Eiropas Parlamenta pārstāvji katru gadu tika uzaicināti uz īpašu *DUCG* sanāksmi, kurā tika izklāstītas un izskaidrotas galvenās izmaiņas ES kontroles sarakstā un apspriests ikgadējās atjaunināšanas grafiks.

Kopš kompetences deleģējuma stāšanās spēkā 2014. gadā Komisija ir pieņēmusi piecus deleģētos aktus:

- Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 1382/2014 (2014. gada 22. oktobris), ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei;

- Komisijas Deleģētā regula (ES) 2015/2420 (2015. gada 12. oktobris), ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei;

- Komisijas Deleģētā regula (ES) 2016/1969 (2016. gada 12. septembris), ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei;

- Komisijas Deleģētā regula (ES) 2017/2268 (2017. gada 26. septembris), ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei;

- Komisijas Deleģētā regula (ES) 2018/1922 (2018. gada 10. oktobris), ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 428/2009, ar ko izveido Kopienas režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības un tranzīta kontrolei.

6. SECINĀJUMI

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi ņemt vērā šo ziņojumu saistībā ar to, ka Komisija pienācīgi īsteno pilnvaras, kas tai deleģētas ar ES Regulu.